

RYTÍŘOVA DCERA

středověký sitkom

napsal: Petr Tomšů

SCÉNICKÉ POZNÁMKY

Jeviště představuje hradní sál. Vstup do něj je zleva i zprava. Třetím samostatným vstupem je okno, kterým se lze dostat do místnosti i z místnosti. Vedle okna stojí funkční skříň, do které se vejde jeden člověk. V místnosti se nachází menší stůl, který je schopna přenést jedna osoba a u něj tři židle. Na stole leží kniha.

Místopisné názvy ve hře je možné změnit podle aktuálního místa, kde se bude hra uvádět.

Ve hře jsou dva vulgární výrazy. V případě očekávání dětského publika je možné je vhodně nahradit.

POSTAVY

JOHANKA:	těhotná rytířova dcera
VOJTA:	mladý uhlíř, nastávající otec
CHŮVA:	zkušená postarší žena
PROVOD:	rytíř a otec
DRAHOTA:	postarší rytíř suverén
RADOSTA:	zkušený zbrojnoš
NEPLECH:	začínající zbrojnoš

OBRAZ 1

Vojta přibíhá do prázdného sálu. Hledá a volá svou milovanou Johanku.

VOJTA: Johanko, Johanko! Kdepak jsi? Moje lásko, můj kvítku líbezný. Kde se schováváš, moje štíhlá břízko? Tady je tvůj vyvolený. Tak kdepak jsi, moje měsíční vílo?

Do síně vchází Johanka v devátém měsíci těhotenství. Což je na ní i přes její splývavé šaty hodně vidět. Johanka si je tohoto hendikepu vědoma.

JOHANKA: Tady jsem! Tvůj soudek, tvůj měsíc na nožičkách!

VOJTA: Moje lásko!

JOHANKA: Moje lásko!

Oba si vroucně padnou do náručí, ačkoliv má Vojta viditelné problémy svou Johanku obejmout.

VOJTA: Já jsem se na tebe tak těšil. Vlastně na vás na oba.

Zamilovaně pohladí kulaté břicho své milované.

VOJTA: Pořád kope?

JOHANKA: Kope. A pořádně.

VOJTA: Tak to bude určitě po mně. Já jsem taky kopal. V lese, celou noc hlínu na milíře. Jestli to bude kluk, tak ho to naučím. Už se nemůžu dočkat!

JOHANKA: Já nevím, Vojto, jestli se netěšíš zbytečně.

VOJTA: Jak to?

JOHANKA: Až se to dozví můj otec, tak tě zabije.

- VOJTA:** (smutně) Aha, tvůj otec, hradní pán, na toho jsem zapomněl. Myslíš, že mě určitě zabije?
- JOHANKA:** Docela určitě. A asi tě předtím bude i mučit.
- VOJTA:** I mučit? To bude pěkná otrava. A kdy se to má vrátit z té války?
- JOHANKA:** Každou chvíli ho máme čekat. Včera tu byl jeho posel.
- VOJTA:** Tak to se mám na co těšit. Myslíš, že to mučení bude bolet?
- JOHANKA:** No, bývá to dobrým zvykem. Jinak by to nemělo smysl.
- VOJTA:** Ale já si stejně myslím, že se nám podaří tvého otce zlomit. Nakonec nám ještě požehná. Určitě bude rád dědečkem. No přece by nepopravil otce svého vnuka? Vždyť by pak malý chudák musel vyrůstat bez táty.
- JOHANKA:** No a? Já taky vyrůstala bez mámy.
- VOJTA:** No jo, ale ty jsi měla aspoň chůvu.
- JOHANKA:** Chůva, to je nápad! Ta by nám mohla poradit, jak na otce. Zná ho už léta a ví, co na něho platí.

Johanka dojde k jednomu vchodu a volá na svou chůvu.

- JOHANKA:** Chůvo! Chůvo, kde jsi? Poběž rychle za námi!

Oproti očekávání chůva vyjde opačného vchodu na jeviště. Na hlavě má velký čepec. Přichází v klidu úměrný jejímu věku a vůbec nepospíchá. Dojde až k oběma milencům, kteří ji zatím nezaregistrovali. Stoupne si za ně.

- JOHANKA:** Kde se ta stará ženská zašívá? Určitě zas nasává víno někde ve sklepení.

- CHŮVA:** Ve sklepě nikdo není. Zrovna odtamtud jdu.

Mladý pár si jí s překvapením všimne. Johanka hned obrátí.

JOHANKA: Chůvo, chůvičko moje milovaná, kde ses toulala? My tě nutně potřebujeme. Máme tady jeden velký problém.

Chůva si prohlédne její těhotenské břicho.

CHŮVA: No to vidím.

JOHANKA: Můj otec se má každou chvíli vrátit z války. Ty ho znáš dlouho, vyrůstali jste spolu. Jak ho máme obměkčit? Co máme dělat, aby Vojtu hned nezabil!

CHŮVA: *(přemýšlí)* No já myslím, že Vojtu hned nezabije.

VOJTA: No výborně! První dobrá zpráva. To se mi ulevilo.

CHŮVA: Napřed ho bude asi mučit.

VOJTA: *(naštvaně)* Tak to vám teda pěkně děkuju. Takovou pomoc opravdu potřebuju.

CHŮVA: No počkej, počkej, co se hned čertíš? To není jednoduchá věc, co jste si na otce připravili. Na to se musí použít tohleto.

Ukazuje si na hlavu.

VOJTA: Čepec?

CHŮVA: Hlava! Taky bys to měl někdy zkusit.

JOHANKA: Ale co by otce přimělo, aby mě, rytířovu dceru, dal tady obyčejnému uhlíři Vojtovi?

CHŮVA: Jedna věc.

VOJTA: Láska?

CHŮVA: Prachy.

JOHANKA: Ale vždyť já žádné peníze nepotřebuji. Vojta má krásný domek dole ve vesnici a dobrou práci. A je tam světlo a teplo. Ne jak tady v téhle studené hoře kamení. My nic víc nepotřebujeme. Ty nejlepší věci jsou zadarmo!

Oba mladí lidé se k sobě opět přivinou a dají si pusy. Chůva to skepticky pozoruje.

CHŮVA: No a zazvonil zvonec a pohádky je konec. Vy dva jste ztracený případ. Ale napadla mě jedna věc, jak otce oblafnout.

JOHANKA: Já věděla, že ty na něco přijdeš!

CHŮVA: Ale má to jeden háček. Já vám to vysvětlím.

Všichni přejdou ke stolu v síni a sednou si k němu. Chůva začne vysvětlovat spiklenecký plán.

CHŮVA: Budeme předpokládat, Johanko, že tě má tvůj otec rád. Navíc je už hodně starý, táhne mu na pětáctyřicet. Takže pokud se nám podaří před ním utajit tvůj stav do doby, než se to dítě narodí, tak máme vyhráno. Tihleti staří lidi jsou strašné měkoty. Mimino mu ukážeme, až bude krásné a v peřince a to by bylo, aby se neustrnul. Vždyť je to taky jenom člověk.

JOHANKA: To by mohlo vyjít, ale asi už vím, kde je ten háček.

Ukáže na své břicho.

CHŮVA: To je ono.

JOHANKA: No co, tak řekneš, že jsi trošku přibrala.

Obě ženy se na Vojtu podívají, jako kdyby řekl úplný nesmysl. Johanka je nekompromisní.

JOHANKA: To bych radši umřela!

CHŮVA: To snad nebude nutné, uděláme několik úprav. Za prvé budeš často sedět.

JOHANKA: Sedět? Proč bych měla zrovna sedět?

CHŮVA: Budeš často sedět tady za tímto stolem. Vidíš? Ani nejde vidět, že čekáš dítě.

Všichni se podívají a skutečně. Její břicho nejde za stolem skoro vůbec vidět.

VOJTA: To je pravda. Ale přece nebude do porodu sedět u stolu?

CHŮVA: Správně. Ještě jedna věc bude potřeba.

Chůva začne něco usilovně hledat pod svou sukni. Důležitě ji prohrabává, zatímco Johanka s Vojtou ji napjatě sledují. Nakonec hledaný předmět najde a vítězoslavně jej vytáhne. Jde o láhev kořalky, ze které si mohutně přihne. Potom ji opět vrátí na své místo a pokračuje ve svém proslovu k nechápající dvojici.

CHŮVA: Pokud bude nutný přesun, použiješ plášť.

JOHANKA: Plášť? Jaký plášť?

VOJTA: Plášť neviditelnosti!

CHŮVA: Hodně dlouhý a hodně splývavý plášť. Jeden mám náhodou u sebe ve skříni, já ti ho donesu.

VOJTA: Moment. Ještě na jednu věc jste zapoměli. Co porod?

JOHANKA: A jo, na ten bych zapoměla.

CHŮVA: No co. Až budeš rodit, namluvíme otci, že máš kopřivku.

JOHANKA: Kopřivku? Něco urozenějšího by nebylo?

CHŮVA: Pro mě za mě můžeš mít třeba mor. Hlavně, aby za tebou nemohl.

JOHANKA: Dobrá, to by snad šlo. A teď mi, chůvo, rychle skoč pro ten plášť.

CHŮVA: Už skáču.

Velmi pozvolným krokem odchází ze síně, ve které zůstanou Johanka s Vojtou sami.

JOHANKA: Já mám strach.

VOJTA: Neboj, nějak to zvládneš.

JOHANKA: Já vím, já mám strach o tebe. Otec dokáže být někdy hodně krutý. Když si na mě při poslední slavnosti dovoloval jeden mladík z vesnice, otec ho chytil pod krkem a pověsil ho za...

Johanka šeptá Vojtovi něco, co se mu vůbec nelíbí.

JOHANKA: A do průvanu!

VOJTA: Spolu to zvládneme.

JOHANKA: V tomhle se mnou nepočítej. Ale chodila bych tě potom ošetřovat.

VOJTA: Můj andílku.

JOHANKA: Můj miláčku.

Oba se k sobě opět láskyplně přivinou. Do místnosti vběhne chůva jako velká voda. Má sebou plášť.

CHŮVA: Můj Bože! Už jsou tady! Vezmi si tohle a rychle si to obleč!

Chůva podává Johance plášť a ta se do něho začne soukat. Zároveň se loučí s Vojtou.

JOHANKA: Vojtíšku, radši zmiz. A drž mně palce!

VOJTA: Ano, lásko. Stavím se tu večer a řekneš mi, jak to dopadlo.

Dají si rychlou pusu a Vojta odbíhá pryč. V sále zůstává Johanka s chůvou.

OBRAZ 2

JOHANKA: Už projeli bránou?

CHŮVA: Zrovna projížděli, když jsem je zahlédla z okna.

Johanka se prohlíží, jak vypadá v novém plášti.

JOHANKA: Jak v tom vypadám?

CHŮVA: Jak těhotný sněhulák. Možná, kdybych to tady vzadu připošila...

JOHANKA: Na to už není čas. Zavolej stráže, musím jim dát instrukce.

Chůva dojde k levým dveřím a hlasitě volá do chodby.

CHŮVA: Stráže! Stráže! Rychle sem!

Z chodby se začnou ozývat pravidelné zvuky pochodování a chůva raději poodejde zpět k Johance. Do síně napochodují dva strážníci v chudé zbroji. Radosta je postarší pán, zatímco jeho kolega Neplech je mladý začínající zbrojnoš. Radosta je ozbrojen mečem, zatímco Neplech se vláčí s halapartnou. Má problémy jak s halapartnou, tak i s pochodováním. Oba dojdou až k Johance a Radosta velí stát.

RADOSTA: Zastavit stát, raz, dva!

Radosta sám zastavil ukázkově, Neplechovi se to nepodařilo a pochoduje na místě dál. Radosta ho chvíli sleduje a zkusí to znova.

RADOSTA: Zastavit stát, raz, dva!

Opět se nepodařilo. I Neplech je zoufalý.

RADOSTA: Povídám stát!

NEPLECH: To nejde!

Radosta k němu přistoupí a zařve mu do ucha.

RADOSTA: Teď!

Neplech strachy zastaví a ztuhne.

RADOSTA: Takhle je to správně. Takhle má zůstat stát správný strážný! Neplechu, chceš, aby z tebe byl jednou správný chlap na stráží?

NEPLECH: Ano, chci!

RADOSTA: Dobře. A teď do pozorů, je tady naše vzácná paní, kterou musíme chránit vlastním tělem. Nikdo jí nesmí zkřivit ani vlásek na hlavě. Takže PÓ - ZOR!

Oba se postaví čelem k Johance a napřímí se nejlépe, jak dovedou. Oba stojí jako prkna, ale celý dojem z přehlídky pokazí halapartna, kterou Neplech zapomněl držet a ta padá s třísknutím na zem, malý kousek před Johanku. Radosta pohledem probodne Neplecha.

CHŮVA: Já volala strážě. Kejkliře budeme potřebovat až na posvícení.

RADOSTA: Prosím za odpuštění, tady mladý Neplech se službě teprve učí. Odpoledne ho nechám samozřejmě zmrskat.

JOHANKA: Nechte toho a radši se na mě podívejte. Není vám na mě něco nápadné?

Zatímco Radostovi je jasné, oč běží a spíše hledá vhodná slova k odpovědi, nezkušený Neplech to bere jako hádanku a zvědavě Johanku obchází se zkoumavým pohledem.

RADOSTA: Nó, tak abych pravdu řekl, možná jedna věc na vás je, jak bych to jenom... dá se usuzovat..., máte asi ráda...

Radosta se do svých slov beznadějně zamotává, ale Neplech v tom má jasno.

NEPLECH: Já bych řekl, že ráda jíte.

Radosta se chystá Neplecha uškrtit.

JOHANKA: Cože?

NEPLECH: No jste taková...

Rukama naznačuje prostor ještě asi tak dvakrát větší, než Johanka ve skutečnosti zabírá. Radosta mu je duchaplně dává blíž k sobě.

JOHANKA: Myslím, Radosto, že jsi říkal něco o mrskání. Doufám, že o tom něco uslyším.

RADOSTA: Ano, budeme to přenášet na celý hrad.

CHŮVA: Nebudeme chodit okolo horké kaše. Vaše paní je, jak jste si asi všimli, v jiném stavu.

NEPLECH: V jakém?

JOHANKA: Prostě čekám dítě.

NEPLECH: S kým?

Radosta Neplechovi už vrazí pohlavek. Johanka jen obrátí oči v sloup.

JOHANKA: (na Neplecha) S tebou!

Tentokrát vykulí oči Neplech a nestačí se divit. Chce něco namítnout, ale Radosta mu pěstí naznačí něco velmi ošklivého.

JOHANKA: Podívejte se, za chvíli přijede můj otec. Po vás se chce, abyste mu to za žádnou cenu nevyžvanili. Musíme to utajit, dokud se dítě nenarodí. Je to i ve vašem zájmu. Co by s vámi asi rytíř udělal, kdyby zjistil, že jste mě neuhlídali? Až se to narodí, děda změkne a dá vám pokoj.

RADOSTA: Je mi to jasné a slibuji vám, že se rytíř Provod nic nedozví. Od nás určitě ne. (na Neplecha) Že ano?

NEPLECH: (nepřítomně) Tak já budu otec?

CHŮVA: To by nám chybělo. Jedno neštěstí nám stačí. Prosím tě, běž se podívat, jestli rytíř už nejde.

Neplech se napřímí, ukázkově zasalutuje, hodí si halapartnu na záda a udělá čelem vzad. V tu chvíli se musí Radosta sehnout, aby ho zbraň neporanila.

RADOSTA: Ale proč si myslíte, že si toho pan rytíř nevšimne? Tady tohoto?

Nesměle ukáže na břicho rýsující se z pod pláště Johanky.

CHŮVA: Protože je slabý na oči. Posledních pět let nerozeznal jelena od krávy.

RADOSTA: Svatá pravda! Ve vesnici ho při lovu neviděli rádi.

Na scénu přibíhá splašený Neplech.

NEPLECH: Rytíř je tady! Už je na schodech!

CHŮVA: Rychle za stůl! To je naše jediná možnost.

Johanka poslechne a okamžitě si sedá za stůl tak, jak si to už jednou zkoušela a předstírá četbu.

OBRAZ 3

Do místnosti vchází rytíř Provod. Za pasem má meč a na očích velké kostěné kulaté brýle. Oba strážní se postaví do pozoru, chůva předstírá, že zrovna utírá prach a Johanka si čte.

PROVOD: Johanko, dcerunko moje, proč mě nevíteš?

Žene se ke své dceři, aby ji objal. Rozpačtě se zastaví před stolem, za kterým Johanka sedí a čeká, až se s ním dcera přivítá. Ta se k tomu samozřejmě nemá a předstírá, že si ho všimla teprve teď.

JOHANKA: Ahoj, tati, ty už jsi zpátky?

PROVOD: Ano, tvůj otec se ti po devíti měsících vrátil z války a ty ho ani nepřivítáš?

JOHANKA: Ale jistě tatínku, vítej. Akorát se mi to zdá jako včera, co jsi odjel bojovat.

Johanka si všimne jeho brýlí na očích.

JOHANKA: Ale otče, co to máš na očích? Sundej tu maškara.

PROVOD: To není žádná maškara, ale brýle. Je to novinka z Talijánska. Tam tomu říkají ochiali. V Praze tomu říkají brejle.

JOHANKA: Na co je to dobré? Na strašení dětí.

PROVOD: Díky těmto brýlím opět vidím jako za mlada. Nic mi neunikne.

Johanka s chůvou na sebe vystrašeně pohlédnou.

CHŮVA: Jak to funguje? Není to nějaká pouťová hračka?

PROVOD: Vyzkoušej sama.

Provod si sundá brýle a podá je chůvě. Ta si je nasadí a tápe s nimi jevišti. Pomůžou jí až strážé, které si taky musí ohamatat. Mezitím Provod vypráví.

PROVOD: Je to zvláštní. Normální sklo, akorát tak nějak zakřivené. A podle toho, jak je to křivé, tak ti to zaostřuje vidění. Během bitvy mi velice pomohly. I moji spolubojovníci si je pochvalovali. Konečně jsem zabil víc nepřátel než našich. Ale už mi je vrať, jsem bez nich úplně slepý.

Chůva je úplně mimo a tak jí Radosta brýle sundá a donese je Provodovi.

JOHANKA: Tak to máme opravdu radost. A vůbec, jak dopadla ta bitva?

Provod začíná nadšeně a se zápalem vyprávět o svém hrdinství.

PROVOD: To byla krásná válka. Nádhera! Byli jsme s Honzou Lucemburským pomáhat Francouzům proti Angličanům. Měli jsme obrovskou přesilu a samé nemilosrdné hrdlořezy! Angličany jsme dostihli u jedné vesnice, jak ono se to tam jenom jmenovalo? Kresčak myslím. A tam jsme se do nich pustili! Nádherný masakr!

Mečem ukazuje strážím, jak se s ním oháněl v boji. Ty se snaží krýt.

JOHANKA: Takže jste zase vyhráli?

PROVOD: Ne, prohráli. Ale krásně. To jsi měla vidět. Honza byl už slepý, a když viděl, že to asi prohrajem a že bude lepší ustoupit, nechal se vysadit na koně a zařval na celé bojiště: „Toho bohdá nebude, aby český král z bitvy utíkal bez kořisti!“ Nebo tak něco. Už nevím, byl tam strašný kravál. A pak vyjel do boje. No a už se nevrátil, blázen stará. Po bitvě jsme našli jeho těla uprostřed hromady mrtvých nepřátel rozsekaných na takhle malé kousíčky!

Naznačil prstem pár centimetrů malé kousky, což udělalo dojem především na Nephlecha, kterému se podlomila kolena.

PROVOD: S jeho synem jsme ho pohřbili v Lucembursku.

CHŮVA: Karlík tam byl taky?

PROVOD: Jo a bil se jako lev. Dvanáct chlapů ho muselo odvléct z bitvy, aby tam nezařval taky. Ale řeknu vám, jednou z něho něco bude. Takového člověka by sis měla vzít, Johanko.

JOHANKA: Karel? Kolikátý to už je?

PROVOD: Čtvrtý. Nebo pátý? Už ani nevím.

JOHANKA: A co jsi nám dovezl z dovolené?

PROVOD: Tohle.

Všem ukáže svůj meč a položí ho na stůl, aby si ho mohli všichni prohlédnout. A všichni se skutečně nahnou ke stolu.

PROVOD: *(dramaticky)* Tento meč je vyroben ze speciální damascénské oceli, broušený na pravých opálech. Rukojeť je vykládaná brilianty a safíry. A ocel, ocel se kalila v krvi nevěřících psů.

CHŮVA: Kolik ta sranda stála?

PROVOD: Nic. Našel jsem ho na bojišti v jednom Francouzovi. Jak říkám, nejlepší věci jsou zadarmo.

CHŮVA: Johanka si myslí to samé.

Johanka na chůvu vyplázne jazyk.

PROVOD: Ovšem nejlepší na tom je, že tento vzácný meč bude zároveň svatební dar.

JOHANKA: *(nejistě)* Ty jdeš někomu na svatbu?

PROVOD: Jak se to vezme. Já nikam nejdu, ale svatba bude. Tady na hradě!

JOHANKA: A kdo se bude vdávat?

PROVOD: Ty.

JOHANKA: Ty už něco víš?

PROVOD: Já vím všechno.

JOHANKA: (vystrašeně) Tatínku, já ti všechno vysvětlím. Všechno to je moje vina, jeho netrestej.

PROVOD: Jaká vina? Koho nemám trestat?

NEPLECH: Mě. Já totiž čekám dítě!

PROVOD: To je nějaká hra?

Radosta se snaží Neplecha umlčet. Chůva se snaží zachránit situaci.

CHŮVA: Ani ne, to jen tady mladý Neplech se z radosti nad tvým návratem napil trošku víc.

PROVOD: Ach tak. No ve službě se sice pít nemá, ale pro dnešek ti odpouštím. A vůbec, to není špatný nápad, pošlete ho pro víno, ať si můžeme připít. Máme totiž na co.

Radosta táhne zmateného Neplecha ke dveřím, kde ho s gustem vyprovodí kopancem na cestu a vrací se ke stolu. Tam Johanka opatrně vyzvídá.

JOHANKA: Ty myslíš mou svatbu? A koho bych si asi tak měla vzít?

PROVOD: Přivezl jsem sebou Drahotu.

CHŮVA: Tak tu jsi zrovna vozit nemusel, té tady máme dost.

PROVOD: Rytíře Drahotu! Mého statečného spolubojovníka z bitvy u Kresčaku. Přijel se mnou. Radosto, běž pro něho, čeká v krčmě v podhradí.

RADOSTA: Provedu.

Radosta odchází splnit rytířův rozkaz.

JOHANKA: Otče, ale já se ještě nemůžu vdávat. A ještě k tomu za někoho úplně cizího.

PROVOD: Rytíř Drahota je slušný a čestný muž. A je to vynikající šermíř. Na vlastní oči jsem viděl, jak propíchl pět Angličanů. A uprostřed byl strom!

CHŮVA: Je aspoň mladý?

PROVOD: No, mladý. Bude asi o pět let starší.

CHŮVA: Tak to není taková hrůza. Johance je sedmnáct, jestli mu je dvaadvacet, tak ji může aspoň lecčemu přiučít.

Spiklenecky štouchne do Johanky.

JOHANKA: Chůvo!

CHŮVA: No co.

PROVOD: Ale ne, já myslel, že je o pět roků starší než já. Letos mu bylo padesát.

JOHANKA: Padesát? Ty mě chceš dát chodící mrtvole?

PROVOD: To není žádná mrtvola. Naopak jsem na vlastní oči viděl, jak pět Angličanů přesekl na půlky. A to seděli na koních!

Johanka propukne v srdceryvný pláč a objímá chůvu. Chůva se káravě zamračí na Provoda.

CHŮVA: No to ses vyznamenal. Copak nevíš, že se nesmí rozčilovat.

Johanka do chůvy polekaně strčí, aby ji náhodou neprozradila. Chůva si s úlekem uvědomí, že se málem prozradily.

PROVOD: Kdo že se nesmí rozčilovat? Já se nesmím rozčilovat! Já se starám, chodím po válkách, abychom se měli dobře, domlouvám bohatého ženicha, a čeho se dočkám? Jenom nevděku!

Situaci naštěstí prozatím zachraňuje Neplech, který se vrací ze sklepa se džbánem vína a několika poháry.

PROVOD: No výborně, víno! Nalej nám, hochu, ať se trochu uklidníme.

Zatímco Neplech rozlévá víno do pohárů, Provod si sedá ke stolu a vysvětluje své dceři.

PROVOD: Podívej, dcero, my žijeme v chudém kraji. Máme sice náš krásný hrad Světlov, ale v okolí je jenom pár vesnic. Stačí, když přijde dva roky po sobě neúroda a vesničani nám budou tlouct vidlema na vrata. My potřebujeme naše pozemky rozšířit a ty nám nikdo zadarmo nedá. Rytíř Drahotka je bohatý a úspěšný a pomůže nám s rozvojem našich statků.

JOHANKA: Tak ty mě chceš vyměnit za kus pole? Za další vesnici? Za další zápis v Zemských deskách? A že mi tím zničíš život, to je ti jedno!

PROVOD: Ale já to dělám hlavně pro tebe! Jednou to pochopíš!

JOHANKA: Ne! Jednou možná pochopíš ty, jak moc jsi mi ublížil! Musím jít, není mi dobře.

Chce se zvednout a odejít, ovšem chůva ji naznačí, že když se teď zvedne, bude vše prozrazeno.

PROVOD: To si se mnou ani nepřipiješ na šťastný návrat?

JOHANKA: Šťastný? Jak pro koho. Vezmu si to vedle.

Vstane i se stolem, na kterém jsou nalité poháry s vínem, a odejde s ním do své komnaty. Provod se jen diví.

PROVOD: No co tohle mělo znamenat? Rozumíš tomu, chůvo?

- CHŮVA:** Moc dobře. Tys tomu teda dal. Vždyť je na vdávání ještě mladá.
- PROVOD:** V sedmnácti? Kdy ty ses vdávala, například?
- CHŮVA:** To sem netahej. My sprostí lidi máme k tomu seníku vždycky blíž, než vy k vašim ložím.
- PROVOD:** Ale prosím tě, nic mi nevykládej. Zrovna v tomhle mezi námi není žádný rozdíl.
- CHŮVA:** Až na to, že já si můžu vybrat, s kým na ten seník půjdu.

Do síně vejde až příliš předpisově a pochodovým krokem Radosta.

- RADOSTA:** Pane rytíři, rytíř Drahotka je tady.

OBRAZ 4

Do sálu přichází sebevědomým krokem rytíř Drahotka. I on má za pasem meč.

DRAHOTA: Teda řeknu ti, Provode, nemají tady v podhradí špatnou kořalku. Co to bylo za ves, kde jsi mě to zanechal?

Provod vstává a jde mu naproti, aby ho přivítal.

PROVOD: Provodov.

DRAHOTA: Dobrá ves. Dobří lidé.

PROVOD: A počkej, až ochutnáš moje víno. Pojd' si sednout za námi ke stolu.

Odvádí Drahotu k židlím kolem neexistujícímu stolu a přisunuje mu židli a sedají si. Drahotka je viditelně zaražen.

DRAHOTA: A kde je ten stůl?

PROVOD: Dcera si ho odnesla. Ona ho vrátí.

DRAHOTA: No říkal jsi něco v tom smyslu, že na tom nejste nejlíp. Ale že máte jenom jeden stůl, to jsem nečekal. A proč mě vůbec nevítá tvoje dcera? Johanka jsi říkal, že se jmenuje?

PROVOD: Ano. No víš, říkal jsem jí, že přijedeš a tak nějak ji to rozrušilo, že si šla lehnout.

DRAHOTA: Nemám za ní zajít?

CHŮVA: To ať vás ani nenapadne, pane!

Drahotka si s údivem prohlédne chůvu.

DRAHOTA: (na Provoda) Kdo je tato osoba?

PROVOD: To je její chůva. Vychovávala ji od malička.

DRAHOTA: Ach tak, chápu, chudák Johanka. Ale kvůli svatbě bych potřeboval vědět, jak velká je její indispozice?

CHŮVA: Sprostáku.

DRAHOTA: (*nechápvavě*) Divní lidé. Divný kraj.

PROVOD: Víš co? Nechme chůvu tady a pojdte se mnou do sklepa, ochutnáme moje zásoby a hned se ti tady začne líbit. Johanka je mladá a to víš, má strach. Asi jsme ji na to měli víc připravit. Ale ona si zvykne.

DRAHOTA: Máš pravdu. Času máme dost.

Oba vstávají a Provod velí strážím.

PROVOD: Stráž! Pozor!

Radosta i Neplech se narovnajít do pozoru. Drahota si jich všimne.

DRAHOTA: (*na Provoda*) To je tvoje posádka hradu?

PROVOD: Ano, moji zbrojnoši.

Pokyne jim rukou, aby se představili.

RADOSTA: (*vykřikne*) Zbrojnoš Radosta!

NEPLECH: (*s přeskakujícím hlasem*) Zbrojnoš Neplech!

Drahota dojde až k nim. Prohlíží si Radostu.

DRAHOTA: Kolikati jste se účastnil bitev, Radosto?

RADOSTA: Dvanácti, pane!

DRAHOTA: Dvanácti? A stále všechny údy? Dobrá práce. Kolik jste zabil nepřátel?

RADOSTA: Nepočítaně! (*po chvíli upřesní*) Zhruba tucet.

DRAHOTA: Nějaké civilní oběti?

RADOSTA: (*udiveně*) Ty se přece nepočítají.

DRAHOTA: Správně. Jenom jsem vás zkoušel. Mám z vás radost, Radosto!

Drahota přistoupí k nervóznímu Neplechovi. Toho si prohlíží už s menším nadšením.

DRAHOTA: Kolikati jste se účastnil bitev, vojáku?

NEPLECH: (*nejistě*) Během mé služby na trhu se splašilo stádo vepřů. Rozbili ohradu a museli jsme je nahánět.

DRAHOTA: Vepřů. Aha. Kolik jste zabil nepřátel?

NEPLECH: Jednoho vepře jsem píchnul halapartnou do toho... (*ukazuje si na zadek*)

DRAHOTA: Jste voják, krucinál, ne? Mluvte, jak vám zobák narostl!

NEPLECH: Prosím, toho vepře jsem píchnul do ...

DRAHOTA: No?

NEPLECH: Dó...

DRAHOTA: (*výchruzně*) Nó!

NEPLECH: Dó...

DRAHOTA: Anó!

NEPLECH: (*zoufale*) Do prdele, já to neřeknu!

DRAHOTA: (*nadšeně*) Výborně! Z vás bude ještě dobrý voják! Jednou. Možná. Byla tady řeč o víně.

NEPLECH: Já vás povedu. Chodím do sklípku často.

DRAHOTA: No jasně. Jste přece voják.

NEPLECH: Na podmáslí.

DRAHOTA: *(s povzdechem)* Máme před sebou ještě dlouhou cestu.

Provod, Drahota a oba zbrojnoši odcházejí. Chůva zůstává v sále sama.

OBRAZ 5

Za chůvou se do sálu vrací Johanka i se stolem. Položí ho na místo a sedne si za něj.

JOHANKA: Co budeme dělat? Je to ještě horší, než jsme čekaly!

CHŮVA: Počkej, něco pro tebe mám.

Začne šátrat v sukních a vytáhne opět láhev s kořalkou. Mohutně si upije. Johanka ji chce taky podat. Chůva ovšem láhev rezolutně zazátkuje a uloží zpět.

CHŮVA: Na to zapomeň. Chceš mít blbé dítě? Podívej se, jak dopadl Neplech.

JOHANKA: Ale no jo, tak co pro mě máš?

CHŮVA: Plán! Mít plán je totiž polovina úspěchu. Pojdme si to shrnout. Máme tady dva problémy - otcovy brýle a tvého nápadníka. Nejprve se zbavíme těch brýlí.

JOHANKA: A jak? To mu je vezmeme, když se nebude dívat?

CHŮVA: Já jsem si je dobře prohlédla. Ony mu na těch očích moc dobře nesedí. Stačí, když se do něho šikovně žduchne a šup, budou na zemi. A abychom měly jistotu, shodíme mu je z okna. Já půjdu ven, zavolám na něj, on se nahne, ty do něho strčíš...

JOHANKA: Aha, takže já.

CHŮVA: A kdo jiný. Když mu je rozbiju já, tak mě vyhodí hned za těma brýlema. Takhle mě možná jenom zavře do hladomorny.

JOHANKA: To ti neuškodí.

CHŮVA: No to je ale vděk.

JOHANKA: Dobrá, dobrá. Tak to tak uděláme. Běž ven a za chvíli na otce zavolej. Já ho zatím seženu.

Chůva odchází, Johanka volá na strážě.

JOHANKA: Strážě!

Strážě přichází pochodem.

RADOSTA: Zastavit stát, raz dva!

Opět se stane to, co poprvé. Radosta zastaví napoprvé, zatímco Neplech pochoduje stále na místě. Radosta se ho snaží omluvit.

RADOSTA: Chvilku strpení, hned to spravím.

JOHANKA: Na to není čas.

Dojde k Neplechovi, vystihne okamžik, kdy má jednu nohu na zemi a na tu mu rázně dupne. Neplech zařve bolestí a chytne si postiženou končetinu. Tím ovšem upustí svou halapartnu. Johanka ji ukázkově zachytí.

JOHANKA: Teď se seber a utíkej pro otce. A vzkaž mu, že mu chci něco důležitého sdělit!

NEPLECH: A co?

Johanka chce Neplecha propíchnout halapartnou, ale Radosta jí ji bere omluvně z rukou a sám žene Neplecha pryč. Johanka přechází k oknu.

JOHANKA: Jestlipak už tam chůva je?

Vykloní se z okna, zahlédne ji a začne jí mávat.

JOHANKA: Vydrž tam, za chvíli je tu! Cože? Stůl? Chceš hodit stůl? Jo já, že si mám sednout za stůl! Aha, díky!

Johanka pochopila chůvinu radu a sedá si ke stolu. Do sálu přichází Provod.

PROVOD: Dcero, říkali mi, že chceš se mnou mluvit. Jde o něco důležitého?

JOHANKA: Možná, sedni si sem ke mně. Musíme probrat důležitou věc.

Provod si sedá k Johance.

PROVOD: Tak copak, Johanko, co máš na srdci?

JOHANKA: Víš, tatínku, jedná se mi o ty vdavky. Opravdu si myslíš, že už jsem dost stará na to, abych se vdávala?

PROVOD: Já bych řekl, že máš nejvyšší čas.

JOHANKA: Kolik roků měla maminka, když si tě brala?

PROVOD: Dvanáct. A když jí bylo šestnáct, tak ses narodila ty.

JOHANKA: No jo, ale teď je jiná doba. Já si chci užívat života, cestovat, chodit na plesy a vdávat se až třeba v devatenácti.

PROVOD: V devatenácti už tě nikdo nebude chtít, takovou starou bábu. A taky musíš myslet na potomky. Co když nebudeš mít děti?

JOHANKA: Tak toho zrovna bych se nebála.

PROVOD: V devatenácti je pozdě.

JOHANKA: Pozdě.

PROVOD: Pozdě.

Johanka pokrčí rameny.

JOHANKA: Tak pozdě. Jak chceš. Vybral sis sám.

PROVOD: A co?

JOHANKA: Ticho! Neslyšíš něco?

Oba se zaposlouchají a uslyší hlas chůvy, který přichází směrem od okna.

CHŮVA: Rytíři! Rytíři!

JOHANKA: To je chůva. Něco ti chce.

PROVOD: Ta stará vydra? Ta ať si křičí, jak chce. Teď probíráme tvoji svatbu.

JOHANKA: Měl by ses na ni podívat. Třeba ji tam někdo obtěžuje.

PROVOD: Ji? Kdo by zrovna ji chtěl obtěžovat. Možná nějaký starý jezevec. Ale to ještě v noci.

Přesto se ale neochotně zvedá a jde se podívat k oknu. Vyklání se ven.

PROVOD: No co chceš?

CHŮVA: Něco tu je. Pojď blíž!

PROVOD: Jak můžu jít blíž. Nemám křídla.

CHŮVA: Tak se víc vykloň.

Provod se obrátí k Johance a oznamuje jí.

PROVOD: Ta ženská je úplně namol.

JOHANKA: A co teda chce?

PROVOD: Já nevím. Asi abych vyskočil z okna.

Rytíř se opět vykloní z okna, tak, jak to jde nejvíc.

PROVOD: Co chceš?

Toho využije Johanka. Zvedne se od stolu, přiblíží se zezadu k otci a mohutně do něj strčí. Pak se pro jistotu rychle vrátí zpět za stůl. Provod zavravorá a brýle mu spadnou z okna. Když to zjistí, začne strašně zuřit.

PROVOD: Moje brýle! Moje brýle!

JOHANKA: Co se děje?

PROVOD: Mě spadly brýle! Já jsem slepý!

JOHANKA: Opravdu?

Začne opatrně vstávat od stolu, stále si ještě není jistá, zda na ní otec nepozná, že je v jiném stavu.

PROVOD: No jako štěně. To je hrůza.

JOHANKA: (nepříliš přesvědčivě) Ano, to je hrůza.

Ukazuje mu svoje břicho, ale Provod nic nevidí. Johanka má radost.

PROVOD: Proč jsi do mě strčila?

JOHANKA: Promiň, ale já jsem byla zvědavá, co ti chtěla chůva.

Provod se ještě jednou vykloní z okna a zařve na chůvu.

PROVOD: Co jsi vlastně chtěla?

CHŮVA: Nic!

PROVOD: No tak to vidíš. Nebylo mi ve válce líp?

Rytíř se rozhodne k akci.

PROVOD: (zakřičí) Stráže! Rychle ke mně.

Do sálu přiběhnou Radosta s Neplechem. Postaví se do řady s Johankou.

PROVOD: Kde jste?

RADOSTA: Zde!

PROVOD: Dobře mě poslouchejte. Okamžitě se seberete a půjdete hledat moje brýle. Budou někde pod oknem. A jestli budou rozbité, přineste mi všechny kousky, které najdete. Zkusíme je nějak slepit. Pro nové bych si musel poslat až do Taliánska a to by trvalo nejmíň měsíc. Rozumíte?

NEPLECH: Ne!

RADOSTA: Ano!

PROVOD: Tak odchod. A pošlete za mnou rytíře Drahotu.

RADOSTA: Rozumíme!

Oba strážní vyběhnou ze sálu.

OBRAZ 6

Provod se najednou oboří na Johanku, kterou si splete se strážným.

PROVOD: A co ty? Pro tebe to neplatí?

JOHANKA: Ale já jsem přece tvoje dcera.

PROVOD: Aha, promiň, Johanko. Ale aspoň vidíš, do jaké šlamastyky jsi mě dostala.

Johanka se k otci láskyplně přivine, je jí ho přece jenom trošku líto.

JOHANKA: Omlouvám se, tatínku, víš, já jsem z těch vdavek celá rozhozená. To víš, bude to poprvé.

PROVOD: Všechno je jednou poprvé. Já když jsem poprvé zabil svého prvního Angličana, taky mě to rozhodilo.

JOHANKA: (chladně) A co teprve jeho.

Provod se v přesvědčování dcery rozhodne pro silnější kalibr. Nejistě dojde ke skříni u okna, nahmatá její dvířka a otevře ji. Skříň je prázdná.

PROVOD: Podívej se, není to krása?

JOHANKA: Krása?

PROVOD: Celou tu dlouhou dobu, co jsem jezdil po světě, jsem měl před očima tento obraz. (ukazuje do skříně) Myslím, že hlavně kvůli tomuto jsem přežil všechny ty útrapy války.

JOHANKA: Kvůli skříni?

Provod pochopí svůj omyl.

PROVOD: Okno máme kde?

JOHANKA: Tady.

Johanka odvede Provoda k oknu a zůstává tam s ním.

PROVOD: Řekni, Johanko, není to nádhera? Viděl jsem ve světě obrovské hory. Byly nádherné, majestátní, ale byly chladné. Viděl jsem moře hluboké jako peklo. Ale kromě strachu jsem necítil nic. Nic na mě neudělalo větší dojem, než pohled z tohoto okna. Každý den ráno jsem vzpomínal, jak vypadají rána u nás: zlaté světlo na orosené louce, které oslňuje svou krásou. A každý večer jsem chtěl opět spatřit naše husté lesy, když za nimi zapadá rudé slunce. Při každém odpočinku na dlouhé a prašné cestě jsem vzpomínal na to, jak si nejlíp odpočinu u nás, na Maleniskách. Jen, co se tam stane nějaký zázrak, nechám tam postavit aspoň kapličku. A toto všechno chci zachovat pro příští pokolení. Ať je to tady stejně krásné i příští rok, i za deset let, za šedesát let a klidně třeba i za šest set let. Ale proto musíme něco udělat.

JOHANKA: Provdat mě za dědka?

PROVOD: Já doufám, že změníš názor, až potkáš svého nastávajícího. Rytíř Drahoty je to, čemu Angličané říkají džentlmen.

JOHANKA: Co to znamená?

PROVOD: No to znamená, že když třeba spolu někam půjdete a budou tam dveře, tak ti dá přednost a pustí tě před sebe.

JOHANKA: Jo. A když bude za dveřma číhat vrah, tak to schytám jako první já. Za takovou přednost teda pěkně děkuju.

PROVOD: Nevadí. Poznáš sama.

Do sálu vchází rytíř Drahoty. Uvidí Johanku a už se žene k ní. Padne před ní na jedno koleno. Johanka se snaží ještě více zabalit do pláště.

DRAHOTA: Panno Johanko, jste to vy? Dovolte, abych vám vyjádřil svůj neskonalý obdiv. I tobě, rytíři, za to, jaký poklad tady na Světlově ukrýváš.

PROVOD: Líbí se ti?

DRAHOTA: Je nádherná. Přesně tak jsem si ji vysnil.

PROVOD: Je krásná, že? A štíhlá jako kmínek.

DRAHOTA: (*nejistě*) No kmínek. Tak kmen. Od dubu.

Johanka se probere a dupne Drahotovi silně na nohu. Ted' bolestí sykne a vstane do normálního postoje.

PROVOD: Copak se to děje?

DRAHOTA: Copak ty nevidíš? Kde máš svoje brýle?

PROVOD: Ani se neptej, vypadly mi z okna, strážce je šly hledat. Tak co se tu to děje?

DRAHOTA: Ale nic. Tvé dceři jsem zřejmě nezalichotil, jak jsem měl v úmyslu.

JOHANKA: To teda ne.

PROVOD: To se divím, ty, takový kavalír. Zrovna jsem dceři vysvětloval, jaký jsi vůči ženám džentlmen.

DRAHOTA: Ano, ano, to je mně známo. A co to vlastně je?

PROVOD: No že jsi k nim pozorný, že jim třeba otevřeš dveře a pustíš je před sebe.

DRAHOTA: Tak to ano, to dělám vždycky! Je to bezpečnější.

JOHANKA: Pane rytíři, nezlobte se na mě, ale já si vás nemůžu vzít.

DRAHOTA: Jak to? Tomu nerozumím. Váš pan otec mi slíbil vaši ruku a sliby se mají plnit.

JOHANKA: Můj pan otec je starý popleta. A navíc nechápu, jak může slibovat něco, co mu nepatří. Já si vás nevezmu, já jsem na vdavky ještě mladá.

DRAHOTA: Tedy, jaksi, bylo mi naznačeno, že je vám již sedmnáct let a tudíž máte nejvyšší čas. A já už taky nejsem nejmladší.

JOHANKA: Teď jste to vystihl přesně. Jestli si nutně potřebujete někoho vzít, vemte si naši chůvu. A vůbec, kde je, když ji tady potřebuju?

Jde k oknu a vyhlíží chůvu. Drahotu si zklamaně sedá ke stolu na místo, kde předtím seděla Johanka. Chudák slabozraký rytíř Provod tuto změnu nepostřehl a po chvílce tápání v prostoru si sedá k Drahotovi, kterého považuje za svou dceru a bere ho kolem ramen.

PROVOD: Podívej, já tě celkem chápu a vím asi, z čeho máš strach. Nevím, jestli chůva s tebou už o těchto věcech hovořila. Myslím tím jako o lásce, ale spíš o té tělesné lásce. Víš, co myslím, ne? V tomto ohledu se ale nemáš čeho bát. Rytíř Drahotu je velmi zkušený člověk, po všech stránkách.

Drahotovi začíná být tato konverzace trapná a snaží se Provoda nenápadně upozornit na jeho omyl. Už i Johanka si je od okna zvědavě prohlíží.

DRAHOTA: Echm, echm, teda jaksi...

PROVOD: Ani jsem si nevšiml, že jsi nějak zmohutněla. I hlas máš hlubší. Asi se už stáváš opravdovou ženou.

Johanka to už nevydrží, nakloní se nad stůl a bouchne do něj rozzlobeně rukama.

JOHANKA: A to sis ani nevšiml, že stojím u okna!

PROVOD: (na Drahotu) Ty nejsi moje dcera?

DRAHOTA: To by šlo asi těžko.

JOHANKA: Já už toho mám dost! Musím na vzduch, není mi dobře.

DRAHOTA: Můžu vás vyprovodit?

JOHANKA: Dobrá, ale stejně si vás nevezmu.

Oba odcházejí ke dveřím. Když k nim dojdou, Drahotu dá Johance přednost a gestem a jemnou úklonou ji naznačí, že může jít první. Johanka samozřejmě odmítne a naopak tvrdě Drahotu do dveří strčí, aby musel jít první. V tu chvíli se vzpamatuje i Provod, který zůstal v sále sám.

PROVOD: Počkejte na mě, půjdu s vámi! Musíme si promluvit!

Vybíhá za nimi, ovšem na úplně jinou stranu a po několika zaškobrtnutích mizí opačným východem ven. Sál zůstane prázdný.

OBRAZ 7

Do prázdného sálu leze oknem Vojta. Snaží se být nenápadný. Rozhlíží se kolem a tichým hlasem se shání po Johance.

VOJTA: Johanko, Johanko! Kdepak jsi, moje lásko, můj kvítku líbezný? Jsi tady někde?

Dojde k jednomu vchodu na jeviště a nakukuje, zda není jeho milovaná tam. Mezitím z opačného konce vejdou do sálu oba zbrojnoši. Radosta si Vojty všimne, naznačí Neplechovi, aby se pohyboval tiše. Oba se nepozorovaně přiblíží až kousek za Vojtu.

VOJTA: Kdepak si, moje měsíční vílo?

Radosta s gustem zařve Vojtovi do ucha.

RADOSTA: Tady!

Vojta se samozřejmě lekne, když ale pozná stráže, uklidní se.

VOJTA: Fuj, to jsem se lek! Co tady blbnete?

NEPLECH: My tady hlídáme, aby se dovnitř nedostal nikdo cizí.

VOJTA: No jo, ale já přece nejsem cizí, já sem chodím už devět měsíců.

RADOSTA: A jak to dopadlo! Představ si, co s námi asi udělá starý pán, až zjistí, co jste tady Johankou prováděli. Nám na očích!

NEPLECH: (udiveně) Ono to bylo veřejné?

Radosta mávne otráveně rukou.

RADOSTA: Ta ostuda! Naše rodina tento hrad hlídá už třetí generaci a nikdy se nic podobného nestalo! Vůbec bych se rytíři nedivil, kdyby nás nechal vplést do kola jako ty nejhorší zločince! A to všechno kvůli tobě!

VOJTA: Ale snad nebude tak zle.

RADOSTA: Jo, pro tebe možná ne. Johance odpustí, tobě taky, protože budeš jeho zeták a chůvy se bojí jako čert kříže. Ale co my? Já mám taky rodinu!

VOJTA: Nemaluj čerta na zeď. Třeba to nakonec dopadne dobře. Popraví mě a vás povýší.

RADOSTA: Jo, za krk. A pěkně vysoko.

NEPLECH: A co kdybychom ho jako chytli teď a dovedli ho před pana rytíře, že jsme ho načapali v komnatě slečny Johanky?

RADOSTA: A co by nám to pomohlo? Dítě je už stejně na cestě, můžeme ho čekat každou chvílí.

Neplech se vydává ke dveřím a chce odejít.

RADOSTA: Někam jdeš? Nedal jsem ti pokyn.

NEPLECH: Jdu otevřít bránu.

RADOSTA: A proč bys teď večer otevíral bránu?

NEPLECH: Přece dítě je na cestě, každou chvílí přijede.

Radosta se na něj chvílí dívá a pak mávne rukou.

RADOSTA: Běž. A nemusíš ji otevírat celou, stačí jenom kousek. Dítě bude malé.

Neplech odchází a do sálu přichází Johanka s chůvou. Johanka uvidí svého milého a hned se mu vrhá do náruče.

JOHANKA: Vojto, Vojtíšku, to jsem ráda, že jsi tady!

VOJTA: Johanko! Tak jak to dopadlo? Poznal otec něco?

JOHANKA: Nepoznal. Ale je tu něco horšího! Je tady Drahota!

VOJTA: To mi povídej. Víš, za kolik je teď na trhu kopa vajec? Za dva groše! Prý v akci.

JOHANKA: Ale ne. Rytíře Drahotu! Nápadníka, kterému chce dát mě za manželku!

RADOSTA: (na Vojtu) Jo, to jsem ti chtěl říct.

VOJTA: No tak mu řekneš, že si ho nevezmeš.

JOHANKA: To není tak jednoduché, otec mu dal slib.

VOJTA: Tak ho zruší.

CHŮVA: Svůj slib rytíř přece zrušit nemůže. Jak by si lidé mohli vážit svých pánů na hradě, kdyby se jim nedalo věřit? To by byla divná doba.

VOJTA: Tak toho druhého vyzvu na souboj a přeperu ho. To by snad šlo, ne?

RADOSTA: Počkej, počkej. Něco ti ukážu.

Radosta vytahuje svůj meč, napřahuje ho před sebe a dává ho mezi sebe a Vojtu a naznačuje velmi brutálně několik bodnutí. Potom rukama ukáže vzdálenost asi jednoho metru.

RADOSTA: Asi metr. Blíž by ses k Drahotovi živý nedostal. Rytíř Drahotu je jeden z nejlepších šermířů našich armád. Byl bys mrtvý dřív, než bys stačil říct 'do střehu!'.

VOJTA: Tak co budeme dělat?

JOHANKA: No, my jsme s chůvou přemýšlely a na něco jsme přišly. Řekni to ty, chůvo.

CHŮVA: S rytíři a jejich sliby se to má ještě takhle: rytíř svůj slib zrušit může, ovšem pod jednou podmínkou – pokud ten, komu slib dal, už tohoto slibu není hoden.

VOJTA: Nechápu.

- CHŮVA:** My víme.
- JOHANKA:** Chůvo, k věci.
- CHŮVA:** Prostě bude stačit, když si Provod bude o Drahotovi myslet, že je to lhář nebo zloděj.
- VOJTA:** A proč by si to měl myslet?
- CHŮVA:** To je právě ten plán. Provod si z války přivezl vzácný meč a chce ho jako dar předat novomanželům. Někdo se prostě proplíží k rytíři do ložnice, ten meč mu vezme a nenápadně ho podstrčí Drahotovi do postele. Pak zburcujeme strážce, prohledáme mu pokoj a bude vymalováno.
- VOJTA:** A proč by si to měl Drahotka nechat líbit?
- CHŮVA:** Protože zrovna teď popíjí s Provodem kořalku s vínem a těžko si bude pamatovat, co předchozí večer dělal.
- RADOSTA:** Ten bude rád, když se ráno vůbec probudí.
- VOJTA:** Tak dobrá, pojďme do toho. Ale kdo to udělá? Někdo musí ukrást ten meč. Nechtěl bych být v jeho kůži. Ale je to hrdina.
- Chůva se významně odmlčí a postrčí Johanku. Ta se ujme domluveného úkolu. Vezme Vojtu za ruce a popojde s ním kousek stranou.*
- JOHANKA:** Víš, Vojto, jak jsi mi tuhle říkal, že pro mě uděláš všechno na světě.
- VOJTA:** Ano, ale to jsi zrovna chtěla donést slaný preclík.
- JOHANKA:** A co takhle meč, ten bys mi nepřinesl?
- VOJTA:** Myslíš, že bych to měl udělat já? Nepřemluvíme raději Radostu?
- RADOSTA:** Nepřemluvíte!

VOJTA: A co tam poslat toho mladého Neplecha. Do rána bude po všem. Pohoda.

RADOSTA: Neplecha propíchnu už ve dveřích a ty se budeš ráno houpat ve stínu lípy. Pohoda.

VOJTA: Takže to mám udělat já?

JOHANKA: Pro mě.

CHŮVA: (*ironicky*) Náš hrdino!

JOHANKA: Chůvo!

Vojta váhá a přemýšlí.

VOJTA: Radosto, říkáš, že ten Drahota je dobrý šermíř?

RADOSTA: Lepšího neznám.

VOJTA: Myslíš, že kdyby mě chytil a poslechl si důvody, proč jsem to chtěl udělat, že by mě pak nechal jít?

RADOSTA: Myslím, že ten by tě napřed zapíchnul a teprve pak by se ptal.

VOJTA: Pěkně děkuju za podporu. Jdu do toho!

CHŮVA: To to trvalo.

Vojta se přitiskne k Johance.

VOJTA: Johanko, mám takové tušení, že to asi nedopadne dobře. Že se něco pokazí. Chci, abys věděla, že tě mám nadevše rád. Že jsem pro tebe ochoten i umřít.

JOHANKA: Já to vím. Věř mi, že kdyby se ti mělo něco stát, naše dítě se bude na věčnou památku jmenovat po tobě.

Dají si polibek.

CHŮVA: Co když to bude holka?

JOHANKA: Tak to bude Vojtíška.

VOJTA: A jak se bude jmenovat, když to náhodou přežiju?

RADOSTA: S tím bych si hlavu nelámal.

JOHANKA: Pak vybereme jméno společně.

CHŮVA: Tak to bychom měli. Teď se musíme připravit na noční akci. Radosto, ty si hlavně pohlídej to mladé tele – toho Neplecha. On je schopen vzbouřit celý hrad, jen co zahlédne Vojtův stín. A hlavně buďte připravení. Až přijde čas, uděláte poplach. Vojto, ty si jdi nachystat přístupovou cestu. Pod okno si natáhni provazový žebřík a čekej někde poblíž, až ti dám znamení. A ty, Johanko, můžeš jít do své komnaty a připravovat se na nejhorší.

JOHANKA: A co budeš dělat ty?

CHŮVA: Já si tady sednu a budu tady hlídat, dokud nebudu mít jistotu, že oba chrabří a těžce podroušení rytíři tvrdě spí. Pak dám znamení Vojtovi.

JOHANKA: To tady budeš sedět, dokud neusnou?

CHŮVA: Já se nějak zabavím. Ještě promyslím detaily. A teď už běžte!

Všichni odběhnou a chůva zůstává v sále sama. Zpod sukně vytahuje svoji oblíbenou láhev, přihne si a opět ji schová. Chůva zívne.

CHŮVA: Ono je potřeba to dobře promyslet.

Chůva začíná usínat, scéna pomalu zhasíná.

OBRAZ 8

Chůva za stolem spí, do sálu opatrně přichází Johanka. Rozhlíží se, jestli ji nikdo nesleduje. Přijde až k chůvě a drcne do ní. Ta se hned probere.

JOHANKA: Už je čas?

CHŮVA: Už je čas. Zrovna jsem pro tebe chtěla jít. Všude je klid a mír a rytíři už asi chrápou v posteli. Podívej se na chodbu, jak to tam vypadá, já dám zatím znamení Vojtovi.

Johanka dojde k pravým dveřím a kontroluje, zda je vše v pořádku. Chůva mezitím pomáhá Vojtovi, který leze oknem do místnosti.

CHŮVA: Žebřík máš připravený?

VOJTA: Je přivázaný hned pod oknem.

CHŮVA: Výborně. Provod už spí, jdi na to. Meč bude mít někde u postele mezi ostatními hračkama. Seber mu ho, ale nesmí se přitom probudit. Musíš být jako myška, rozumíš?

VOJTA: To zvládnou. V lese občas něco upytlačíme a to musíme být jako lasičky.

CHŮVA: No, dejme tomu.

Chůva si sedá ke stolu a Vojta jde ke dveřím, u kterých na něj už čeká Johanka, aby ho vyprovodila. Dává mu křížek na čelo a loučí se s ním.

JOHANKA: Buď opatrný.

VOJTA: Neboj, všechno dobře dopadne.

Políbí Johanku a vyjde ze dveří. Za chvíli se ale vrací.

VOJTA: Kde to je?

JOHANKA: Otec má ložnici až úplně na konci chodby.
Poslední dveře vpravo.

VOJTA: Jdu na to.

Vojta odchází, Johanka ho sleduje pohledem.

CHŮVA: Jak to vypadá?

JOHANKA: Je tam tma.

Johanka si jde sednout za chůvou.

JOHANKA: Snad to dopadne dobře, Vojta umí být tichý jako myška. Když chodil v noci za mnou, vždycky se mu podařilo proklouznout na hrad a nikdo nic nevěděl.

CHŮVA: Jo, hlavně potom jste byli tak potichu, že si všichni na hradě museli zavírat okna, aby se mohli vyspat.

JOHANKA: Však uvidíš.

Do místnosti přiběhne vystrašený Vojta s Provodovým mečem v ruce.

JOHANKA: Podařilo se?

VOJTA: Tak napůl. Musím se někde schovat!

Chůva i s Johankou začnou jednat. Vstávají od stolu, pomáhají Vojtovi.

CHŮVA: Schovej se do skříně!

VOJTA: A co meč?

CHŮVA: Poznal tě?

VOJTA: Provod? Asi ne, byla tma. A nemá brýle.

CHŮVA: Dej ho sem a nevylézej, dokud ti neřeknem.

Vojta podá chůvě meč a leze se schovat do skříně. Johanka ho tam zavře.

JOHANKA: Co budeme dělat? Už ho slyším.

A skutečně, hlas nadávajícího rytíře Provoda se blíží.

CHŮVA: Vezmi si ten meč a dělej náměsíčnou. Jako teta Berta.

JOHANKA: Ta šílená?

CHŮVA: Jo, přesně ta. Je to naše jediná šance. Tak dělej. A k oknu!

Johanka bere meč a utíká k oknu. Před ním se zastaví a přehraje se do role náměsíčné dívky. Začne chodit pomalu a se zavřenýma očima kolem okna a v napřažených rukách drží meč. Do sálu přibíhá rozzuřený Provod. V sále se opět rozsvítí plné světlo.

PROVOD: Zloději! Vrazi! Jsou tady! Stráže ke mně! Já je dostanu!

V místnosti zaregistruje chůvu a vrhne se na ni v domnění, že jde o zloděje, kterého pronásleduje.

PROVOD: A mám tě!

CHŮVA: To jsem já, chůva, dědku starý.

PROVOD: Ha, chůvo, byli jsme napadeni, asi to budou poturčení Slováci!

Chůva s ním zatřepe.

CHŮVA: Vzpamatuj se a podívej se támhle! A potichu!

Provod se ztiší a zamžourá směrem, který chůva ukazuje. Tam u okna se prochází jeho náměsíčná dcera. Chvíli ji nevěřičně sleduje a pak se tiše zeptá chůvy.

PROVOD: Kdo je to?

CHŮVA: Johanka.

PROVOD: Toho jsem se bál. Co dělá?

CHŮVA: Je náměsíčná.

PROVOD: Toho jsem se bál. Co budeme dělat?

CHŮVA: Je to tvoje dcera, to musíš vědět ty.

PROVOD: Toho jsem se bál.

Do sálu přiběhnou s velkým křikem i oba zbrojnoši. Radosta s taseným mečem, Neplech kolem sebe mává halapartnou.

RADOSTA: Co se děje? Máme někoho rozsekat?

NEPLECH: Všechny nepřátele okamžitě opíchám!

RADOSTA: (na Neplecha) Propíchám. To bude lepší.

PROVOD: Ticho buďte! Copak ji nevidíte?

Oba strážníci zůstanou nevěřičně hledět na náměsíčnou Johanku. Začnou šeptat.

RADOSTA: Ona je náměsíčná?

PROVOD: Ano.

RADOSTA: Toho jsem se bál.

Všichni ji mlčky pozorují. Po chvíli začíná tichá debata o tom, co s ní.

NEPLECH: Neměli bychom ji probudit?

CHŮVA: Blázníš? To se nesmí!

NEPLECH: A proč?

CHŮVA: Ty jsi neslyšel o tetě Bertě? Ta byla taky náměsíčná. Celé noci prochodila po cimbuří. Jednou se ji pokusil kdosi probudit, teta Berta se lekla a spadla z hradeb do příkopu. Zlomila si vaz.

RADOSTA: To je pravda. Já jsem zase slyšel, že na Lukově měli taky jednu takovou náměsíčnou. A tu když probudili, tak jí upadly nohy!

PROVOD: To je nesmysl.

NEPLECH: Můžeme to vyzkoušet.

PROVOD: Nic se zkoušet nebude. Nebudu riskovat její zdravím.

NEPLECH: A zdravím jejího dítěte.

PROVOD: Cože? Jakého dítěte.

Radosta se snaží ucpat Neplechovi pusy.

RADOSTA: Ale, nevím, co si to vymýšlí. Asi zase někde popil kořalky a mluví z cesty.

NEPLECH: Já nepiju, není to zdravé.

RADOSTA: Tak vidíte, je to blázen.

Radosta chytne Neplecha pod krkem a naposledy ho hlasitým šepotem varuje.

RADOSTA: Neplech, nesar!

Rytíř pomalu začíná zapomínat na náměsíčný stav své dcery a zvyšuje postupně hlas.

PROVOD: Jaké dítě? Já jsem sice slepý, ale slyším ještě dobře.

CHŮVA: (nejistě) Ále, to je jenom takové podezření. Byla poslední dobou jakási stonavá, tak jsme si říkali, že je asi nachlazená nebo nějaká horkost na ni jde... Taky jsme si říkali, čistě podle příznaků, jestli třeba není v tom, no.

PROVOD: Chůvo! Podezření? Ty mi tady nepovídej něco o podezření. Ty víš o každé ženské, že je v tom ještě dřív, než ta chuděra. Jaké příznaky měla?

CHŮVA: (vypočítává) Divné chutě, opuchlá je, ranní nevolnosti, noční chrápání, břicho jak střecha od kapličky.

Johanka se na ni škaredě podívá.

PROVOD: Tak jak to teda je? Ale pravdu!

CHŮVA: No, rytíři, opravdu to tak, podle všech příznaků, vypadá, že naše panna Johanka, jak se to tak staré bábě jeví, asi už to, ... nebude panna.

PROVOD: Chůvo!

CHŮVA: No čekáme to každou chvíli. Vypadá to na kluka, bez pídě loket a asi šest liber.

Provod není schopen slova. Bezmocně chodí od jednoho ke druhému a snaží se z toho šoku vzpamatovat. V této chvíli i Johanka začíná vypadávat ze své náměsíčné role, občas se zastaví a pokukuje, jak se otec tváří. A ten se zrovna přívětivě netváří.

PROVOD: Strážě. Vy jste byli u toho?

RADOSTA: (omluvně) Ne, přímo u toho jsme nebyli, ale víme o tom.

PROVOD: To je spiknutí. A co tohle, tohle na mě taky hraje?

Ukazuje na Johanku, která opět hraje náměsíčnou.

CHŮVA: Ne, kdepak, to je skutečné!

PROVOD: Okamžitě ji probud'.

CHŮVA: To neudělám. Její život si na svědomí nevezmu. Vždyť je jen kousek od okna.

Johanka to zaslechne a přejde si pro jistotu ještě blíž k oknu.

PROVOD: Když to neuděláš ty, udělám to sám. Ale přísný trest tě nemine. Nikoho z vás!

Provod přijde k Johance a prudce s ní zatřepe.

PROVOD: Johanko! Probud' se!

Johanka se s výkřikem probere a skácí se na zem. Hraje bezvědomí. Chůva k ní okamžitě přiskočí a snaží se ji vzkřísit.

CHŮVA: (na Provoda) Tak co. Už jsi spokojený?

PROVOD: (vystrašeně) To ne, to jsem nechtěl! Co je jí?

Chůva předstírá oživovací pokusy, ale vše je marné.

CHŮVA: Je to vážné. Nevím, jestli se ještě někdy probere.

Provod zdrceně klesá k jejím nohám a zoufale se snaží i on probrat Johanku k životu, ale on spíše přesvědčováním.

PROVOD: Johanko, tohle ne, to mi nedělej. Probud' se, prosím. Já jsem starý hlupák. Odpusť mi to. Udělám pro tebe všechno, jenom se, prosím tě, probud'.

Chůva do Johanky nenápadně strčí. Johanka se začne pozvolna probouzet z předstíraných mrákot. Otevírá oči a nechápavě si prohlíží všechny okolo.

JOHANKA: Promiňte, šla jsem spát, ale asi se mi udělalo těžko. Ani nevím, jak jsem se sem dostala.

- PROVOD:** Dceruško moje! Ty žiješ! Dnes je můj nejšťastnější den!
- JOHANKA:** Co se stalo?
- PROVOD:** Ty nevíš? Jsi náměsíčná. Chodila jsi ve spánku po hradu. Všichni jsme se strašně báli.
- JOHANKA:** Já? Náměsíčná? Jako teta Berta?
- CHŮVA:** Jo. Přesně ta.
- JOHANKA:** A nevypadla jsem z okna?
- CHŮVA:** Moc tomu nechybělo. Tvůj otec si usmyslel, že tě probudí.
- JOHANKA:** Probudí? Ale to se nesmí. Mohla jsem vypadnout z okna!
- NEPLECH:** Nebo vám mohly upadnout nohy!
- CHŮVA:** Ano, to ví přece každý blbec, že se to nedělá.
- PROVOD:** (omluvně) Ano, každý blbec, kromě mě. Promiň mi to.
- JOHANKA:** Víš, tati, já jsem v poslední době taková nesvá. Nejsem ve své kůži.
- PROVOD:** Jsi tak trochu v jiném stavu, že?
- JOHANKA:** Ty o tom víš?
- PROVOD:** Já vím všechno.
- JOHANKA:** A co na to říkáš?

Provod vstává a přemýšlí.

PROVOD: Nápadníka jsem sebou na hrad přivezl ze dvou důvodů. Jeden důvod jsem ti už řekl - chtěl bych, aby náš krásný kraj zůstal zachován i pro budoucí pokolení. Aby se tady každému líbilo! Ale měl jsem proto ještě jeden důvod. Už je to dávno, co jsi byla malá a v té době bylo tolik válek, ve kterých jsem musel masakrovat Angličany, že jsem si tě ani neužil. A přitom by tento hrad tolik potřeboval zase mladou krev. A to se mi, jak vidím, splnilo. I když tak trochu jinak, než jsem si představoval.

Johanka je dojatá a dává otci polibek na tvář.

JOHANKA: Jestli to bude opravdu kluk, bude se jmenovat po tobě.

Johanka se otci láskyplně přivine.

OBRAZ 9

Rytíře najednou něco napadne.

- PROVOD:** Je tady ale ještě jedna věc. Kolik lidí je potřeba k početí dítěte?
- CHŮVA:** Jak kdy.
- PROVOD:** No, pokud já vím, tak aspoň dva. Kdopak je ten druhý?
- JOHANKA:** (*opatrně*) Víš, otče, ty sis nikdy nepotrpěl na šlechtické tituly a rodokmen, že ne?
- PROVOD:** To máš pravdu. Pro mě je člověk dobrý nebo špatný. Když je to dobrý člověk, má u mě dveře otevřené. A když má navíc ještě nějaké peníze, může si vzít i moji dceru.
- JOHANKA:** A když je nemá?
- PROVOD:** Vůbec žádné?
- JOHANKA:** Tak normální plat samozřejmě má, ale boháč to zrovna není.
- PROVOD:** Připravuju se na nejhorší. Tak kdo to teda je?
- JOHANKA:** Je to uhlíř.
- PROVOD:** (*vzpomíná*) Uhlíř, uhlíř... není to ten, co skládá ty písničky? Ten asi opravdu moc peněz mít nebude.
- JOHANKA:** Ale ne, on je uhlíř povoláním. Jmenuje se Vojta a je to ten nejodvážnější mládenec v okolí.
- PROVOD:** Opravdu? Rád poznávám odvážné lidi. Kde je?
- CHŮVA:** Schovává se ve skříni.

Radosta s Neplechem otevřou skříň, ze které vyleze trochu pokrčený Vojta.

VOJTA: (nesměle) Dobrý večer vespolek.

PROVOD: No dobrý, dobrý. Raději se ani nebudu ptát, proč se nejstatečnější mládenec v okolí schovává ve skříni. Tak se ukaž.

Vojta jde k Provodovi. Ten, protože moc nevidí, si ho prohmatává.

PROVOD: Nó, svaly... (po chvíli) ...nemá. Zuby drží, nohy ... slabší. Ale záda vypadají pevně.

JOHANKA: Tatínku, já potřebuju ženicha. Ne koně.

PROVOD: (na Vojtu) Tebe si pamatuju. Pořád si nám na hrad vozil uhlí. I v létě. No už je mi to jasné. Tak mi řekni, máš rád mou dceru?

VOJTA: Ano, samozřejmě, moc!

Provod si Vojtu dlouze prohlíží, i když bez brýlí mu to moc nejde.

PROVOD: A jak moc máš rád mou dceru?

VOJTA: Moc. Klidně bych pro ni i zemřel!

PROVOD: No, výborně, to se bude hodit.

CHŮVA: Co je to za řeči, prosím tě? Proč by měl kvůli ní umírat? Prostě se vezmou, budou mít kupu dětí a ty za nimi budeš běhat po hradě.

PROVOD: Což o to, to by se mi i možná líbilo. Ale asi jste zapomněli, že je tu ještě jeden nápadník, který si na Johanku dělá nárok.

Všichni se zamyslí.

NEPLECH: Jestli myslíte mě, tak s tím si nedělejte starosti.

Radosta Neplecha raději umlčí.

JOHANKA: Myslíš asi rytíře Drahotu. Tak s tím se rozloučíme, dáme mu nějakou svačinu na cestu a pošleme ho domů.

PROVOD: To nebude tak jednoduché. Řekni, Radosto, pokud rytíř něco slíbí, může od slibu odstoupit?

RADOSTA: To je vyloučené.

PROVOD: Může nedostát svému slibu?

RADOSTA: Jenom, kdyby umřel. Jinak nikdy.

PROVOD: Tak to vidíte. Drahota to bude brát jako osobní urážku. Nejprve svého soka, tady Vojtu, zabije v souboji a potom nám vyhlásí válku. Do měsíce přitáhne s menším vojskem pod hrad a do Vánoc to tu lehne popelem. Je to beznadějně.

Provod vypadá zničeně a nešťastně. Sedá si ke stolu. Chůva s Johankou a Vojtou na sebe opět nenápadně kývnou.

CHŮVA: Ono snad nebude tak zle, rytíři. My už nad tím trošku přemýšleli. A myslím, že máme plán, jak se Drahoty zbavit.

PROVOD: To pochybuju.

CHŮVA: No, ty sice nemůžeš porušit své slovo, to je pravda. Ale ono se může ukázat, že ten, komu jsi ho dal, si tak docela to tvoje rytířské slovo nezaslouží.

PROVOD: Jestli si ho někdo nezaslouží, tak já ho pak dodržet nemusím. To by ale musel být nějaký ukrutný zloduch. Což Drahota není. Je to bohobojný rytíř a mé slovo si zaslouží.

CHŮVA: No ano, to mu nikdo nebere. Ale je tady jeden způsob, jak ho dostat spíše na tu temnou stranu.

PROVOD: (rozzlobeně) Tak vy chcete spravedlivého a udatného rytíře podvést a připravit ho tak o jeho dobrou pověst?

Chůva s Johankou kývou, že ano.

PROVOD: (se zájmem) To by mě docela zajímalo, jak to chcete udělat.

JOHANKA: Jednoduše. Prostě mu podstrčíme do pokoje nějakou vzácnou věc. Pak ji budeme jako hledat a najdeme ji u něho. A protože po té tvojí kořalce leží v mrákotách na posteli, nebude si sám pamatovat, že ji nevezal.

PROVOD: (rozzlobeně) No tohle! (s úsměvem) Tohle by mohlo vyjít. Drahota je z válek zvyklý brát si, co se mu zrovna líbí. Ale co by to mělo být, ta vzácnost?

JOHANKA: To nevím. Napadá tě něco?

Chůva naznačí Radostovi, aby meč ležící na zemi přistrčil Provodovi pod nohy. Provod si ho tak všimne.

PROVOD: Vida, můj meč. Co takhle můj meč? To by šlo.

CHŮVA: To to trvalo.

PROVOD: Drahota na něj měl dokonce zálsk, ale z toho Francouze jsem ho vytáhl první já. Ale teď potřebujeme někoho, kdo ho zanesse Drahotovi do ložnice. Nějaké návrhy?

Johanka i chůva začnou nenápadně postrkovat Vojtu k Provodovi. Tomu je jasné, že se úkolu nevyhne a důležitě vystoupí před Provoda.

VOJTA: Dovolte, abych šel já.

PROVOD: Ty? To si troufáš. No, pokud se ti to povede, Johanku si tím určitě zasloužíš.

VOJTA: Právě proto chci jít já.

PROVOD: A zvládneš to?

VOJTA: Pracuju v lese jako uhlíř. Tam musíme být obratní a hbití, jinak jsme bez jídla.

CHŮVA: To jsme viděli.

PROVOD: Něco se ti nezdá, chůvo?

CHŮVA: Raději bych, kdyby se mi to zdálo.

PROVOD: Takže jdeme na to. Ty, Vojto, vezmi si ten meč a nenápadně ho jdi podstrčit Drahotovi. Stráže, vy jděte vedle na chodbu a čekejte, až vás zavolám. Ty, Johanko, běž s chůvou do svého pokoje. Bylo by podezřelé, kdyby tě tu Drahot našel. Dojděte později, jako že vás vzbudil hluk. Tak běžte.

Všichni se pomalu rozcházejí, Johanka se opět loučí s Vojtou, ale s ohledem na otce už ne tak láskyplně, jako poprvé.

JOHANKA: Buď opatrný

VOJTA: Neboj se. Budu.

Všichni odešli, v sále zůstávají jen Provod s Vojtou, který se už chystá odejít k Drahotovi. Provod ho ještě zastaví.

PROVOD: Podívej, Vojto, já se klidně smírím s tím, že můj zeť nebude rytíř, ale obyčejný uhlíř. Hlavně, když bude šťastná moje dcera a náš kraj zůstane nedotčený. To všechno je teď v tvých rukách. Pokud to dobře dopadne, můžeš si moji dceru vzít.

VOJTA: Děkuji, rytíři. Určitě to dobře dopadne.

Vojta odchází splnit svůj úkol. Za chvíli se vrací s tou samou otázkou jako poprvé.

VOJTA: Kde to vůbec je?

PROVOD: Poslední dveře na konci chodby.

Vojta odběhne a Provod se pomalu a ztěžka vrací ke stolu. Sedá si.

PROVOD: Takové divočárny už pro mě nejsou. Já jsem starý člověk, padesátka na krku, smrt na jazyku. Už se vážně těším na vnoučata a na ten božský klid a odpočinek.

Do sálu splašeně vběhne Vojta. Je rozrušený a snaží se někam schovat.

PROVOD: Tak co, povedlo se?

VOJTA: Tak napůl.

Zamíří si to do skříně, ale je pozdě. Do sálu vbíhá s velkým křikem špatně ustrojený Drahot a ukazuje na Vojtu.

DRAHOTA: Provode, chyt' ho. Je to vrah! Nesmí utéct!

Provodovi nezbyvá nic jiného, než Vojtu lapit za límec a postavit ho ke stolu. Sám si stoupne mezi Vojtu a Drahotu, aby na něho nemohl.

PROVOD: Ne tak hr. Co se stalo?

DRAHOTA: Načapal jsem ho u svého lůžka, jak mě chce s mečem v ruce zamordovat!

PROVOD: Tady náš Vojta?

DRAHOTA: Ty ho znáš?

PROVOD: Samozřejmě, je to náš uhlíř. Neškodný, sprostý řemeslník z podhradí.

DRAHOTA: U vás můžou uhlíři chodit po nocích po hradu a mordovat beztrestně lidi? Co to máš za panství?

PROVOD: Važ slova, rytíři.

- DRAHOTA:** Promiň, ale jak jinak to vysvětlit? Stál tam, meč napřažený, a kdybych se neprobudil, jistojistotně by mě zapáchnul jak podsvinče.
- VOJTA:** To není pravda!
- DRAHOTA:** Ty vůbec nemluv, ty půjdeš rovnou na šibenici!
- VOJTA:** Ale tak to nebylo.
- PROVOD:** A jak to teda bylo?
- DRAHOTA:** Vůbec se s ním nebav, s holotou!
- PROVOD:** Rytíři, tvůj čas přijde! Ted' Vojta.
- VOJTA:** Já ten meč našel a chtěl jsem vám ho vrátit. Ještě jsem tak pěkný meč našem hradě neviděl, tak jsem si myslel, že bude patřit vám, rytíři.
- DRAHOTA:** To teda nepatří. A vůbec, cos tady dělal, v noci na hradě? Říkal sis - rytíři popili, budou spát jak zabití. Ale to ses přepočítal, chlapečku. Hned zítra ti na nádvoří postavíme šibenici.
- PROVOD:** O tom snad rozhoduju já.
- DRAHOTA:** O čem tady chceš rozhodovat?
- PROVOD:** (klidněji) No o tom, kde bude stát šibenice.
- VOJTA:** Cože? Jaká šibenice?
- DRAHOTA:** (na Provođa) No proto. Já už jsem se lekl, že jsi zapomněl, jak se v takovýchto případech chová pravý rytíř.
- PROVOD:** Ale ne, nezapomněl. Víím, bohužel, až moc dobře, co je to rytířská čest. Ale v tomto případě se můžu za Vojtu zaručit, že tě nechtěl zabít.

Vojta mohutně kývá hlavou.

DRAHOTA: O tom pochybuju, ale budiž, tvé slovo mi stačí. To mi ale nebrání ho potrestat za to, že vnikl do mé ložnice s mečem v ruce. Ať už s ním chtěl dělat cokoliv.

PROVOD: Jestli si myslíš, že byla pošpiněna tvoje čest, máš jedinou možnost, jak ji bránit. A ty víš jakou.

Drahota si to chvíli rozmýšlí a pak se rozhodne.

DRAHOTA: Dobrá. Jdu se ustrojit. I když ta úroveň asi nebude příliš valná.

Drahota odchází do své komnaty.

OBRAZ 10

V sále je chvíli ticho.

VOJTA: Odešel?

PROVOD: Vidíš ho tady snad?

VOJTA: Vrábí se ještě?

PROVOD: Nebude to dlouho trvat.

VOJTA: A co bude pak?

PROVOD: Pak bude bránit svou čest.

VOJTA: Jak?

PROVOD: Bude souboj.

VOJTA: *(pokorně)* Pane rytíři, mě strašně mrzí, že mojí vinou budete muset ten souboj podstoupit, ale doufám, že Drahotu v čestném boji porazíte a nic zlého se vám nestane.

Provod bere Vojtu kolem ramen.

PROVOD: Jsi velice laskav, že máš strach o mé zdraví, ale můžu tě ubezpečit, že mně se určitě nic nestane. Drahotu vyzval na souboj tebe.

VOJTA: Cože? Mně?

Provod kýve hlavou a Vojta si zdrceně sedá ke stolu. Je mu jasné, že jde na smrt.

VOJTA: Tak to je konec, to jste mě mohli rovnou pověsit.

PROVOD: Neztrácej hlavu, třeba něco vymyslíme. Dneska dobrými nápady přímo hýříme.

Otočí se ke dveřím.

PROVOD: Stráže! Stráže!

Do místnosti přiběhnou Radosta s Neplechem a hned vyzvídají.

RADOSTA: Tak co, jak to dopadlo? Povedlo se?

PROVOD: Tak napůl.

RADOSTA: No potěš.

PROVOD: Bude souboj. Na meče. Tady Vojta se utká Drahotou v rytířském boji na život a na smrt. Co bys mu poradil? Neznáš nějakou fintu, nějaký zaručený výpad?

Radosta kupodivu přemýšlí.

RADOSTA: *(na Vojtu)* Bylo by dobré, kdybys do něho šel takhle celou hrudí a meč měl spíš tak trochu jako bokem.

Naznačuje svým mečem, jak to udělat.

VOJTA: To bych ho mohl porazit?

RADOSTA: *(udiveně)* Porazit? To ne! Ale nejspíš by ti rovnou probodnul srdce a neuseknul by ti žádnou končetinu. Měl bys to rychle za sebou. A bezbolestně.

Zatímco Vojta propadá opět beznaději, Provod uznale kývá hlavou.

PROVOD: To je dobrá smrt.

NEPLECH: Nemám zajít pro chůvu? Určitě by to chtěla také vidět.

PROVOD: Na chůvu se vykašli. Běž za Johankou, všechno jí řekni a ať sem rychle doběhne. Třeba se jí podaří Drahotu obměkčit.

NEPLECH: Provedu!

Neplech odchází, Provod ho nedůvěřivě sleduje.

PROVOD: Pochybuj.

VOJTA: Johanka? Jako že by se za mě přimluvila a při té příležitosti si Drahotu vzala? Tak to raději umřu.

PROVOD: *(rozzlobeně)* No výborně. Tak si umři. My to budeme mít aspoň bez starostí.

VOJTA: Už to nebude dlouho trvat. Johanka bude krásná svobodná matka.

PROVOD: A já budu škaredý svobodný dědek. Nech toho fňukání, prosím tě. Kolik máme ještě času?

Do místnosti se vrací rytíř Drahot. Je ustrojen a v dobré náladě.

DRAHOTA: Tak co? Jdeme na to?

VOJTA: Je pozdě.

DRAHOTA: *(vesele)* Ale no tak, co je to tady za pohřební náladu? Na to je ještě chvíli čas. Aspoň pět minut. Kdo bude rozhodčí? Chtělo by to nějakého zkušeného šermíře.

PROVOD: Tady Radosta.

Radosta si stoupne do pozoru.

RADOSTA: Bude mi ctí!

DRAHOTA: Výborně!

Drahot přejde k Vojtovi, který sedí sklesle u stolu.

DRAHOTA: Tak co, uhlíři, jak jsi na tom? Nevidím žádnou radost z nadcházejícího boje.

VOJTA: Už se nemůžu dočkat.

DRAHOTA: Dobrá, v tom případě do střehu!

Drahota zaujme bojový postoj. Vojta se vyleká a vyskočí od stolu.

VOJTA: Počkat, počkat, vždyť já ani nemám meč!

DRAHOTA: *(se smíchem)* A na co ho potřebuješ? Než ho stačíš zvednout nad hlavu, budeš mít v srdci už tři díry!

PROVOD: Ale no tak, Drahoto. Ten mladík mít meč musí. Jinak žádný souboj nebude.

DRAHOTA: To by se vám líbilo. Tak dobrá, rychle mu nějaký meč sežeňte.

Provod kývne na Radostu a ten Vojtovi podá vzácný meč. Vojta ho potěšká a rozhodne se bojovat.

VOJTA: Když boj, tak boj. Nemůže to být složitější, než rubání dříví. Braň se, rytíři!

Jako první napadne Drahotu a udělá pár jednoduchých výpadů, jakoby chtěl opravdu osekát nějakou větev. Drahota tyto výpady lehce vykryje.

DRAHOTA: Zajímavý styl. Takový uhlířský, řekl bych. Uvidíme, jestli se umí tovaryši i bránit. Co říkáš na tohle?

Provede zkušený výpad, kterému se Vojta ubrání jen tak tak. Drahota si s Vojtou hraje jako kočka s myší.

DRAHOTA: Nemáš špatný styl. Máš ho příšerný! Takhle nebojuje ani moje babička, když na hradě honí krysy! Ty bojuješ ještě hůř, než ty krysy.

VOJTA: Já myslel, že mě máš zabít mečem. Ne svými řečmi.

DRAHOTA: Dočkáš se.

Rytíř Provod se vše snaží z povzdálí sledovat, ale se svým slabým zrakem toho moc nevidí. Neustále se na probíhající souboj vyptává Radosty.

PROVOD: Tak co, jak se drží?

Vojta se v zápalu boje drží jednou rukou skříně, aby neupadl. Toho využije Radosta k popisu.

RADOSTA: Teď zrovna se drží.

PROVOD: To je dobře. To rád slyším. Bij ho!

Souboj se bohužel blíží k předpokládanému konci. Čím méně má Vojta sil k bránění, tím více Drahoty dotírá.

DRAHOTA: Tak už necháme té komedie, rozluč se se životem, uhlíři.

Drahoty provede výpad, vyrazí Vojtovi meč z ruky a pošle Vojtu k zemi. Drahoty se k němu pomalu blíží, aby ho propíchnul.

PROVOD: Jak to vypadá?

RADOSTA: Už budou končit.

DRAHOTA: Pozdravuj v pekle, uhlíři!

Drahoty se napřahuje, aby Vojtovi zasadil smrtelnou ránu, ale na poslední chvíli se zarazí. Do sálu totiž vchází Johanka v noční košili a opět předstírá náměsíčnost. Všichni ztichnou a napjatě ji sledují. Koušek za ní se do sálu dostaví i chůva s Neplechem. Johanka dojde s rukama před sebou až k oknu a chodí blízko něj. Ticho přeruší až Drahoty, který jediný pokládá její stav za skutečný.

DRAHOTA: Co to má znamenat, není ona to?

CHŮVA: Náměsíčná? Už to tak vypadá. Takhle bloumá po hradě už hodinu. Aspoň co já ji sleduju.

DRAHOTA: To je hrozné. Já slyšel, že náměsíční lidé jsou posedlí zlým duchem, který je přenáší do stavu nevědomí.

CHŮVA: Tak v jiném stavu rozhodně je, to vám zaručuju.

DRAHOTA: Není to nakažlivé?

PROVOD: Spíš dědičné.

DRAHOTA: Vy máte v rodině ještě někoho s touto nemocí?

PROVOD: Tetu Bertu. Ta s tím bojovala od malička.

DRAHOTA: (nuceně, křečovitě) No, jak se říká, co tě nezabije, to tě posílí, ne?

PROVOD: Ji to zabilo.

Všichni napjatě sledují Johanku, která drží stále u okna. Rytíř Drahota to opět nevydrží.

DRAHOTA: Tak dělejte něco! To ji tady necháte jen tak promenádovat se po hradě v noční košili?

CHŮVA: To není jen tak, náměsíční se přece nesmí budít, to ví každý.

DRAHOTA: Proč ne?

NEPLECH: Protože jim upadnou nohy.

DRAHOTA: Srandu si dělejte z někoho jiného.

Udělá pár kroků k Johance a než mu v tom stačí někdo zabránit, tak s ním pořádně zatřese.

DRAHOTA: Vstávat! Tady nejste na procházce.

Johanka se úlekem jako probudí, vykřikne, prudce od sebe Drahotu odstrčí a vrhne se z okna.

PROVOD: To ne! Johanko!

Chůva s Radostou se vrhnou k oknu. Vojta se tam snaží taky dostat. Provod se přes ně k oknu už dostat nemůže a stejně špatně vidí.

PROVOD: Vidíte ji?

CHŮVA: Ne, je tam tma. Musíte ven. Neplechu, běžte s Drahotou zadním schodištěm rychle!

Drahota i Nephlech vyběhají ze sálu.

PROVOD: My s Vojtou poběžíme přes hradby. Je to kratší.

CHŮVA: Vy nikam nepoběžíte.

PROVOD: Třeba ji ještě můžeme zachránit!

CHŮVA: To můžete i vocaď. Radosto, můžeš!

Radosta se vykloní z okna a s jeho pomocí se do sálu vrací Johanka. A hned se vrhne Vojtovi do náruče. I Provod je obejmě. A nestačí se divit.

PROVOD: Jak je to možné? Tys nepadla?

JOHANKA: Vzpomněli jsme si chůvou, že je tam připravený žebřík pro Vojtu, tak jsme to na Drahotu trochu nahráli.

VOJTA: Ale vždyť to bylo nebezpečné.

JOHANKA: Ne jako tvůj souboj.

PROVOD: Děti, já mám takovou radost. Děkuju vám. I tobě Radosto. Teď se nám snad podaří Drahoty zbavit. Co mu ale řekneme, když tam žádnou mrtvolu nenajde?

CHŮVA: To nechte na mě. Jak jsem ho viděla, tak ten z náměsíčné Johanky nadšený nebyl. Ten by si ji stejně nevzal. Ale Johanka teď musí rychle pryč. Ti dva jsou za chvíli zpátky.

JOHANKA: Tak já letím k sobě do komnaty. Vojto, pojď raději se mnou, ať tě nemá Drahota na očích.

Johanka s Vojtou odcházejí. Právě včas. Do místnosti hned po nich přibíhají Drahot a Neplechem. Provod je naoko netrpělivě přivítal.

PROVOD: Tak co? Našli jste ji?

DRAHOTA: Nenašli jsme z ní ani kousek.

NEPLECH: Nenašli jsme ani ty nohy. Ale našli jsme tohle.

Podává Provodovi jeho ztracené brýle. Ten si je s radostí nasadí.

PROVOD: Moje brýle! Konečně zas vidím! Ale přece jen bych radši, kdybyste mi přivedli mou dceru. Kde je jí chudince konec.

DRAHOTA: Není tam. Jako by uletěla.

PROVOD: Chůvo, ty nevíš, co se mohlo stát?

CHŮVA: *(přemýšlí)* Přesně to, co říká rytíř Drahot. Uletěla.

PROVOD: Co je to za nesmysl.

CHŮVA: Vzpomínáte na tetu Bertu?

PROVOD: Tu náměsíčnou? Co spadla z hradeb?

CHŮVA: Přesně tu. Její tělo taky nikdy nikdo nenašel. Ani nemohli. Když padala, její strážný anděl ji na poslední chvíli proměnil v malou sojku, aby aspoň tak mohla i nadále zůstat se svou rodinou. Radost, když ses vyklonil z okna, nezahlédl jsi sojku?

RADOSTA: Ano, teď si uvědomuju, že jsem něco zahlédl. Původně jsem si teda myslel, že je to netopýr. Ale ano, byla to sojka!

PROVOD: Moje dcera sojka? Drahot, co budeme dělat? Takové neštěstí? Jsi ochoten si ji vzít i v této podobě?

DRAHOTA: Já, že bych si vzal ptáka za ruku?

NEPLECH: Za křídlo. Ptáci ruce nemají.

DRAHOTA: (*nejistě*) Já bych si samozřejmě opravdu strašně rád vzal sojku Johanku za ženu, ale obávám se, že takový sňatek by byl pro můj rod nepřijatelný. Budete mě muset omluvit, odjíždím. Máš tady, Provode, krásný kraj, ale na můj vkus trochu divoký a tajemný. Chápu, že jsem vám způsobil menší potíže, jako odškodné vám pošlu pytel zlata. Ale teď už buďte sbohem, někdy se zase zastavím.

Drahota se klaní, otáčí se a kvapně mizí ze sálu.

PROVOD: No jo, ale když zase přijede, uvidí tu Johanku s Vojtou a s malým capartem. Jak mu to pak budeme vysvětlovat?

CHŮVA: Nijak. Johanka bude bydlet s Vojtou v jeho domku a navíc si stejně myslím, že tady Drahotu už nikdy neuvidíme.

PROVOD: A kdyby přece?

CHŮVA: Tak pro jistotu mezi lidmi rozšíříme tu historku o té sojce.

PROVOD: No jo, ale uvěří tomu?

CHŮVA: Lidi? Ti uvěří všemu.

PROVOD: Aha. Tak to snad dobře dopadlo. Děti moje, kde jste?

Do místnosti vběhne splašený Vojta.

VOJTA: Pojdte všichni rychle! Johanka začala rodit!

Propukne všeobecný zmatek a všichni vyběhnou ze sálu k Johance. Jako poslední jde chůva a vypočítává.

CHŮVA: Budou potřebovat teplou vodu, nějaké plátno,
ručníky a zavinovačku.

Pak se zastaví a obrátí se s úsměvem přímo do hlediště.

CHŮVA: To už je ale jiná pohádka.

Ukloní se a odejde.

KONEC